मध्यावधिः परीक्षा (2019-20)

कक्षा - अष्टमी वर्गः .... विषयः - संस्कृतम् पूर्णांकाः - 80 अंकाः
अनुक्रमांकः .... दिनांकः .... समयः - सार्धहोराद्वयम्
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम् .... परीक्षकस्य हस्ताक्षरम् ....

सामान्य निर्देशाः -
1.सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति ।
2.अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति
खण्ड क - अपठितावबोधनम् - 10 खण्ड ख - रचनात्मकलेखनम् - 15
खण्ड ग - पठितावबोधनम् - 35 खण्ड घ - अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - 20 ।

खण्ड क - अपठित अवबोधनम् - अंकाः 10

प्रश्न 1. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा दत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

व्याघ्रः अस्माकं राष्ट्र पशुः अस्ति । अयम् अतीव मनोहरः । अस्य शरीरे पीतः-कृष्णः वर्णाः पंक्तयः नितरां शोभन्ते । कदाचित् अयं सघनेषु वनेषु निर्भयं विहरति स्म । हन्त ।साम्प्रतम् व्याघ्राणां संख्या अत्यल्पा जाता । व्याघ्रः जातिं सर्वनाशात् रक्षितुं वन-पर्यावरण-मन्त्रालयः अनेकान् उपायान् करोति , परं सर्वे प्रयत्नाः निष्फलाः भवन्ति । कारणम् किम् । केषांचितं धूर्तानां लोभः वा वनानां छेदनम् । अस्माकं वन-सम्पत्तिः रक्षितव्या , देशस्य राष्ट्रपशुः चापि रक्षणीयः ।

एकपदेन उत्तरत - 4
1. अस्माकं राष्ट्र पशुः कः ? ....
2. व्याघ्रं रक्षितुं कः उपायान् करोति ? ....
3. केषां संख्या अत्यल्पा जाता ? ....
4. अस्माकं का रक्षितव्या ? ....

पूर्ण वाक्येन उत्तरत - 4
1. वन-पर्यावरण-मन्त्रालयः किमर्थं उपायं करोति ?
....
....
2. व्याघ्र-जातेः विनाशस्य कारणं किम् ?
....
....

भाषिक कार्यम् - 2
1. रक्षितुम् पदे कः प्रत्ययः ? ....
2. अनुच्छेदात् एकम् अव्यय पदं चित्वा लिखत । ....

खण्ड ख - रचनात्मकलेखनम् - 15 अंकाः

प्रश्न 2. मञ्जूषातः उचितपदानि चित्वा संवादे रिक्तस्थानानि पूरयत– (5)

Scanned by CamScanner

पुरस्कारम् , वार्षिकोत्सवः , शोभनम् , गमिष्यामि , करोमि

राधिका - अयि विशाखे । अद्य मम विद्यालये .... अस्ति ।

राधिका - अहं स्व पित्रा सह विद्यालयं .... ।

विशाखा - किं तत्र तव मित्राणि अपि भविष्यन्ति ।

राधिका - आम्। तत्र अहं ....अपि लप्स्ये ।

विशाखा - अति.................................... , प्रतीक्षस्व तावत् । सज्जी भूय अहं अपि आगच्छामि ।

राधिका - शीघ्रं आगच्छतु । प्रतीक्षा ....।

प्रश्न 3 .घटनाक्रमानुसारं वाक्यानि लिखत - (5)

(क) गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम शृगालः समागच्छत् ।

(ख) सिंहः एकां महतीं गुहाम् अपश्यत् ।

(ग) परिभ्रमन् सिंहः क्षुधार्तो जातः ।

(घ) सिंहः शृगालस्य आह्वानमकरोत् ।

(ङ) दूरं पलायमानः शृगालः श्लोकमपठत् ।

....

....

....

....

....

....

....

प्रश्न 4. मञ्जूषातः पदानि चित्वा कथां पूरयत (5)

वृद्धः, कृतवान् , अकस्मात् , दृष्ट्वा , मोचयितुम् , साट्टहासम् , क्षुद्रः , तर्हि , स्वकीयैः, कर्तनम्

एकस्मिन् वने एकः .... व्याघ्रः आसीत् । सः एकदा व्याधेन विस्तारिते जाले बद्धः अभवत् । सः बहुप्रयासं .... किन्तु जालात् मुक्तः नाभवत् । .... तत्र एकः मूषकः समागच्छत् । बद्धं व्याघ्रं ....सः तम् अवदत् - अहो! भवान् जाले बद्धं । अहं त्वां .... इच्छामि । तच्छ्रुत्वा व्याघ्रः .... अवदत् अरे! त्वं .... जीवः मम साहाय्यं करिष्यामि । यदि त्वं मां मोचयिष्यसि .... अहं त्वां न हनिष्यामि । मूषकः .... लघुदन्तैः तज्जालस्य .... कृत्वा तं व्याघ्रं बहिः कृतवान् ।

खण्ड ग - पठितावबोधनम् - 35 अंकाः

प्रश्न 5. अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत- (7)

आसीत् कश्चित् चञ्चलो नाम व्याधः । पक्षिमृगादीनां ग्रहणेन सः स्वीयां जीविकां

Scanned by CamScanner

निर्वाहयति स्म एकदा सः वने जालं विस्तीर्य गृहम् आगतवान् अन्यस्मिन् दिवसे प्रातःकालेयदा चञ्चलः वनं गतवान् तदा सः दृष्टवान् यत् तेन विस्तारिते जाले दौर्भाग्याद् एकः व्याघ्रःबद्धः आसीत्, 'व्याघ्रः मां खादिष्यति अतएव पलायनं करणीयम्' । व्याघ्रः न्यवेदयत्, भो मानव ! कल्याणं भवतु ते । यदि त्वं मां मोचयिष्यसि तर्हि अहं त्वां न हनिष्यामि । 'तदा सः व्याधः व्याघ्रं जालात् बहिः निरसायत् ।

एकपदेन उत्तरत - (2)

1. चञ्चलो नाम कः आसीत् ? ....

2. सः केषां ग्रहणेन जीविकां निर्वायति स्म ? ....

पूर्णवाक्येन उत्तरत - (4)

1. सः वने किं विस्तृतवान ?

....

....

2. चञ्चल व्याघ्रं कुत्र दृष्टवान् ?

....

....

निर्देशानुसारम् उत्तरत - (1)

1. 'ग्रहणेन' पदस्य विभक्तिः लिखत - तृतीया, चतुर्थी, पञ्चमी,) ....

2. 'खादिष्यति' पदस्य लकार लिखत - (लट् , लङ् , लृट्) । ....

प्रश्न 6. अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत- (4)

अभिमानधना विनयोपेता , शालीना भारतजनताऽहम् ।
कुलिशादपि कठिना कुसुमादपि , सुकुमारा भारतजनताऽहम् ॥

एकपदेन उत्तरत - (2)

1. कस्मात् अपि कठिना ? ....

2. अस्मिन् श्लोके कस्य देशस्य महता अस्ति ? ....

निर्देशानुसारं लिखत - (2)

(i) अस्मिन् श्लोके अव्यय पदं किं ? ....

(ii) सन्धिं कुरुत विनय + उपेता = ...।

प्रश्न 7. विलोमपदानि योजयित्वा लिखत - (5)

पुरतः	गमनम्	पुरतः	....
स्वकीयम्	साहसः	स्वकीयम्	....
भीतिः	परकीयम्	भीतिः	....
आगमनम्	पृष्ठतः	आगमनम्	....

Scanned by CamScanner

प्रश्न 8. रेखाङ्कितत् पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत - (3)

(क) गुणाः गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति । ....

(ख) दुष्टस्य यशः नश्यति । ....

(ग) दधिपुच्छः नाम शृगालः गुहायाः स्वामी आसीत् । ....

(घ)

प्रश्न 9. क स्तम्भे विशेषणपदं दत्तम् ख स्तम्भे च विशेष्यपदम् तयोर्मेलनम् कुरुत- (5)

क स्तम्भ	ख स्तम्भ	क स्तम्भ	ख स्तम्भ
(1) स्वस्था	(क) कृत्यम्	स्वस्था	....
(2) महत्वपूर्णा	(ख) पुत्री	महत्वपूर्णा	....
(3) जघन्यम्	(ग) वृत्तिः	जघन्यम्	....
(4) क्रीडन्ती	(घ) मनोदशा	क्रीडन्ती	....
(5) कुत्सिता	(ङ) गोष्ठी	कुत्सिता	....

प्रश्न 10. समानार्थकानि पदानि मेलयत- (5)

जगति	नदी	जगति	....
प्रकृति	संसारे	प्रकृति	....
चक्षुषा	स्वभावः	चक्षुषा	....
तटिनी	पृथ्वीम्	तटिनी	....
वसुंधराम्	नेत्रेण ।	वसुंधराम्	....

प्रश्न 11. यथानिर्देशमुत्तरत - (3)

1. सिंहपदपद्धतिः गुहायां प्रविष्टा दृश्यते अस्मिन् वाक्ये क्रियापदम किम् ? ....
2. वने अत्र संस्थस्य समागता जरा अस्मिन् वाक्ये अव्ययपदं किम् ? ....
3. बालकाः गृहं गच्छन्ति वाक्ये कर्तृपदं किम् अस्ति? ....

प्रश्न 12. मञ्जूषातः समुचितानि पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत- (3)

जिज्ञासा , सह , रचयन्ति

क. मालाकाराः पुष्पैः मालाः ....।

ख. रमेशः मित्रैः .... विद्यालयं गच्छति ।

ग. मम मनसि एका .... वर्तते ।

घ.

खण्ड घ - अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - 20 अंकाः

प्रश्न 13. कोष्ठकप्रदत्तेषु पदेषु चतुर्थी विभक्तिः प्रयुज्य रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत- (5)

1. .... पुस्तकं देहि । (छात्र)
2. अहम् .... वस्त्राणि ददामि । (निर्धन)
3. .... पठनं रोचते । (लता)

Scanned by CamScanner

4. रमेशः .... अलम् । (सुरेश)
5. .... नमः । (अध्यापक)

प्रश्न 14. धातुं प्रत्ययं च लिखत - (4)

यथा - गन्तुम् = गम् + तुमुन्

क. कृत्वा ....+ .... ग. खेलितुम् ....+....................

ख. पठितुम् .... +.................. घ. गत्वा ....+.................... ।

प्रश्न 15. लट्लकारपदेभ्यः लोट्-विधिलङ्लकारपदानां निर्माणं कुरुत - (3)

	लट् लकारे	लोट् लकारे	विधिलिङ्लकारे
यथा -	पठति	पठतु	पठेत्
	खेलसि	.....	.....
	खादन्ति	......	......
	पिबामि	......	..... ।

प्रश्न 16. अधोलिखितपदयोः सन्धिं वा सन्धि विच्छेदं कृत्वा लिखित - (5)

क. पदस्य + अस्य =..।

ख. अद्य + अपि = ...।

ग. विनयोपेता = विनय +................................।

घ. सहसैव = सहसा + ...।

ङ. चिनोम्युभयम् = चिनोमि + ... ।

प्रश्न 17 .अधोलिखितेन पदेन लघु वाक्य निर्माणं कुरुत - (3)

क. अहम् ....

ख. अस्माकम् ....

ग. गृहम् । ....

******

Scanned by CamScanner